

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) ja yhteisen kalastuspolitiikan (YKP) uudistuksesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) ja yhteisen kalastuspolitiikan (YKP) uudistuksesta (U 55/2025 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Timo Halonen, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Sanna Koivumäki, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Martti Patjas, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Virva Terho, maa- ja metsätalousministeriö
- ohjelmajohtaja Meri Kallasvuo, Luonnonvarakeskus
- tutkimusprofessori Jyrki Niemi, Luonnonvarakeskus
- osastonjohtaja Jukka Pekoniemi, Ruokavirasto
- johtava asiantuntija Kirsti Tuumi, Ruokavirasto
- yksikön päällikkö Timo Lehtiniemi, Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- kalatalouspäällikkö Timo Takkunen, Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- tutkimuspäällikkö Juha Lappalainen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- toimitusjohtaja Mikko Malin, Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- toimitusjohtaja Janne Sankelo, Suomen Kalankasvattajaliitto ry
- kehittämispäällikkö Heli Walls, Suomen Kylät ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Keski-Suomen liitto
- Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
- Pohjois-Pohjanmaan liitto
- ProAgria Keskusten Liitto ry

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

- Elintarviketeollisuusliitto ry
- Luomuliitto ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf
- Finanssiala ry
- WWF Suomi

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Suomen Sikayrittäjät ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotuksen taustaa

Komissio julkaisi 16.7.2025 ehdotuksen tulevaksi monivuotiseksi rahoituskehyykiseksi vuosille 2028–2034. Komissio ehdottaa rahoituskehyyksen ja sen rakenteen merkittävää uudistamista. Rahoituskehyyksen julkaisun yhteydessä komissio julkaisi myös useita sektorikohtaisia lainsäädäntöehdotuksia, joihin sisältyy asetusehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi, jolla vahvistetaan yhteisen maatalouspolitiikan unionin tuen täytäntöönpanon edellytykset ajanjaksolle 2028–2034 (COM(2025) 560 final) sekä asetusehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteiselle kalastuspolitiikalle, eurooppalaiselle valtamerisopimukselle ja unionin meri- ja vesiviljelypolitiikalle osana asetuksessa (EU) [...] [kumppanuusrahasto] perustettua kansallista ja alueellista kumppanuutta koskevaa rahastoa vuosiksi 2028–2034 myönnettävän unionin tuen täytäntöönpanoedellytyksistä (COM/2025/559 final).

Komission mukaan ehdotus YMP-asetukseksi täydentää kumppanuusrahastoasetuksen yleisiä säännöksiä tarkemmilla säännöksillä, jotka koskevat yhteistä maatalouspolitiikkaa ja kumppanuussuunnitelmien maatalouslukua.

Komission YMP:n uudistusehdotuksessa pyritään yksinkertaistamaan tukijärjestelmiä muun muassa siten, että yhdistetään nykyiset ekojärjestelmät ja II pilarin ympäristötoimenpiteet. Keskeiset tukimuodot, kuten EU:n kokonaan rahoittama pinta-alaperusteinen tulotuki ja tuotantosidonnainen tulotuki sekä kansallisesti osarahoitettavat luonnonhaittakorvaus, ympäristö- ja ilmastotoimet (ml. luomu ja eläinten hyvinvointi), investointituet ja nuorten viljelijöiden aloitustuet, säilyisivät. Komission ehdotuksen mukaan jäsenvaltioille annettaisiin nykyistä enemmän vastuuta ja vapautta räätälöidä toimenpiteitä omien tarpeidensa mukaan, mutta tukitoimenpiteiden suunnittelua ohjataan edelleen muun muassa komission antamien suositusten ja tulosindikaattorien muodossa.

Komission ehdottama YKP-asetus on sisällöltään erittäin suppea. Sen keskeinen sisältö liittyy rahoituksen tukikelpoisuussääntöjen täsmentämiseen. Kyseessä olisi merkittävä muutos, sillä tällä hetkellä erityisesti kalastukseen liittyvien toimien rahoittamiseen on asetettu hyvin paljon yksityiskohtaisia ehtoja.

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

Valtioneuvoston kanta

Suomen kantoja komission ehdotukseen EU:n seuraavaksi rahoituskehykseksi vuosille 2028–2034 on muodostettu selvityksessä E 73/2025 vp, jossa nyt kyseessä olevien ehdotusten näkökulmasta olennaisia kirjauksia ovat seuraavat:

Komission ehdottama kokonaistaso on liian korkea. Hallitusohjelman mukaisesti Suomi katsoo, että EU-budjetin taso tulee säilyttää kohtuullisena välttämättä Suomen nettomaksusuuden kasvua. Suomi pitää tärkeänä, että tulevaa rahoituskehystä tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena.

Komission esittämät rahoituskehysesitutuksen yleiset painopisteet ovat kannatettavia ja yhdensuuntaisia Suomen EU-avaintavoitteiden kanssa. Suomi korostaa rahoituksen kohdentamista nykyistä vahvemmin keskeisiin poliittisiin prioriteetteihin, kuten puolustuksen ja kilpailukyvyn vahvistamiseen.

Suomen nettomaksuasemaan vaikuttaa eniten rahoituskehysten kokonaistaso.

Suomi pitää välttämättömänä EU-rahoituksen painopisteiden priorisointia ja korostaa Suomen tavoitteiden arviointia kokonaisvaltaisesti ja strategisesti. On välttämätöntä löytää taso, joka ei kasvattaisi maksutaakkaamme kohtuuttomasti mutta mahdollistaisi keskeiset painotukset, kuten puolustuksen ja kilpailukyvyn vahvistamisen, ja turvaisi merkittävimpiä saantojamme, kuten maatalouden rahoituksen.

Suomi korostaa, että maataloutta on voitava harjoittaa kannattavalla tavalla unionin kaikissa jäsenvaltioissa. Suomi tavoittelee yhteisen maatalouspolitiikan osalta mahdollisimman korkeaa saantoa, sillä luonnonolosuhteet ovat Suomessa epäedulliset verrattuna muihin jäsenvaltioihin.

Suomen ensiarvion mukaan komission esittämä maatalouden niin kutsuttu korvamerkitty rahoitus vaikuttaa riittämättömältä.

Jatkossa maaseudun kehittämistä edistäviin toimiin tulisi hyödyntää laaja-alaisesti rahoitusta, esimerkiksi hyödyntämällä myös kilpailukykyrahastoa ja Horisontti Eurooppa -ohjelmaa.

Suomen tavoitteiden mukaisesti komission ehdotuksessa korostuu ruoantuotannon turvaaminen myös huoltovarmuuden näkökulmasta.

Suomi tukee komission tavoitetta, että tukia kohdennettaisiin nykyistä vahvemmin aktiivisille tuottajille.

Suomi pitää tärkeänä edistää perheviljelmäpohjaista maataloutta osana tulevaa yhteistä maatalouspolitiikkaa.

Kokonaisuudesta

Valtioneuvosto tarkastelee komission ehdotuksen yksityiskohtia osana rahoituskehysten kokonaisuutta ja tarkentaa kantaansa neuvottelujen edetessä. Suomen lopulliset kannat

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

muodostetaan neuvottelujen loppuvaiheessa muodostumassa olevan kokonaisuuden perusteella Suomen kokonaisetut huomioiden.

Komission ehdotusten rahoituksen mitoitukseen otetaan kantaa erikseen osana rahoituskehysneuvottelujen kokonaisuutta.

Lisäksi Suomen kantoja komission ehdotukseen kumppanuusrahastoasetuksesta on muodostettu kyseistä asetusta koskevassa valtioneuvoston kirjelmässä.

Valtioneuvosto toteaa, että kumppanuusrahastoasetuksen ja siihen liittyvien sektorikohtaisten asetusehdotusten tulisi muodostaa mahdollisimman johdonmukainen ja hallinnollisesti selkeä kokonaisuus.

Valtioneuvosto pitää neuvottelujen tässä vaiheessa tarkoituksenmukaisena tiettyä joustavuutta sen suhteen, säänneltäisiinkö joistakin yksityiskohdista osana kumppanuusrahastoasetusehdotusta vai kyseisissä sektorikohtaisissa lainsäädäntöehdotuksissa.

Sektorikohtaisissa valtioneuvoston selvityksissä voidaan täydentää kantaa kumppanuusrahastoasetukseen sisältyviin sektorikohtaisiin säännöksiin, kuitenkin niin, että asetuksen sisällölle asetetut kokonaistavoitteet tulevat huomioituiksi.

Valtioneuvosto tukee kumppanuusrahastoasetuksen yleistavoitteita

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota lukuisiin erityistavoitteisiin ja korostaa, että rahoituksen tarpeetonta pirstaleisuutta tulisi välttää. Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti siihen, että kaikilta jäsenvaltioilta edellytettäisiin kaikkien erityistavoitteiden yksityiskohtaista käsittelyä kumppanuussuunnitelmissa.

Valtioneuvoston tavoitteena on, että jäsenvaltiolla on vahva rooli määriteltäessä suunnitelmansa kansallisia ja alueellisia painopisteitä sekä niihin liittyviä uudistuksia ja investointeja.

Valtioneuvosto korostaa joustavuutta kumppanuussuunnitelman laadinnassa synergioiden sekä kansallisten ja alueellisten ja paikallisten erityispiirteiden ja haasteiden huomioimiseksi.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kumppanuussuunnitelman sisällä voidaan varmistaa riittävä joustavuus rahoituksen toimeenpanossa.

Valtioneuvosto katsoo riittävän kansallisen osarahoituksen olevan tärkeä osa EU-rahoitteisten ohjelmien tehokasta toimeenpanoa.

Valtioneuvosto katsoo, että useat kumppanuusasetuksen artikloissa 2 ja 3 määritellyt erityistavoitteet vastaavat ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseen.

Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisen varauksellisesti siihen, että kumppanuussopimuksen tai tuloksellisuusasetuksen kautta jäsenmaille aiheutuisi uusia huomattavia seurantavelvoitteita.

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että komission asetusehdotuksessa on laaja valikoima erilaisia toimenpiteitä tukea maataloutta ja maaseudun kehittämistä. Valtioneuvosto pitää välttämättömänä maatalouden tulotukien korvamerkintää.

Valtioneuvosto katsoo, että tulevan maatalousrahoituksen tulisi osaltaan tukea ruoantuotannon ilmasto- ja ympäristöhaasteisiin vastaamista.

Valtioneuvosto katsoo, että alenevan pinta-alatuen keskimääräinen hehtaarituen alaraja tulisi olla ehdotettua alempi, jotta tukea voitaisiin kohdentaa viljelijöille vaikuttavampien tukijärjestelmien kautta.

Valtioneuvosto korostaa, että tuotantosidonnaisen tuen laskemisperiaatteessa tulisi varmistaa se, että menettely mahdollistaisi vähintään nykyisen tasoisen tuen kokonaisuhoituksen. Valtioneuvosto pitää kannatettavana mahdollisuutta kohdentaa tuotantosidonnaista tukea tietyille tuotantosuunnille ja EU:n itärajan alueille.

Valtioneuvosto katsoo, että kumppanuussuunnitelman tulisi mahdollistaa jatkossakin monipuolinen maaseudun kehittäminen.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kumppanuussuunnitelmilla edistettäisiin maaseutuelinkeinojen kestävästä monipuolistamista.

Valtioneuvoston tavoitteena on, että yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen, mukaan lukien Leader-toiminta, jatkuisi pääpiirteissään nykyisen kaltaisena.

Valtioneuvoston tavoitteena on, että niin kestävä kaupunkikehittäminen kuin maaseudun ja alueiden kehittämistoimetkin turvattaisiin, synergiaetuja hyödyntäen.

YMP:n osalta valtioneuvoston tavoitteena on, että uudeksi pakolliseksi yhdenntyn hallinto- ja valvontajärjestelmän osaksi ehdotettu eurooppalainen maanseurantajärjestelmä olisi ensisijaisesti jäsenvaltiolle vapaaehtoinen.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että jäsenvaltioiden tekemien korjaavien toimenpiteiden toteuttamiseen liittyvät vaatimukset olisivat kohtuullisia.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota johdonmukaisuuteen nykyisin käytössä olevien määritelmien (esim. viljelijä) jatkuvuuden osalta.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kehyskausien väliselle siirtymälle säädetään järjestelyistä, joilla taattaisiin YMP:n tukien jatkuvuus.

Valtioneuvosto katsoo, että on tarkoituksenmukaista, että EU-rahoitus tähtää tulosten ja vaikutusten saavuttamiseen. Komission eri yksiköiden yksityiskohtaisten ja eri tavalla painotettujen valvonta- ja tilintarkastusohjeiden ei tulisi ohjata tuotos- ja tulosperusteisten interventioiden suunnittelua.

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

Edellä esitettyjä valtioneuvoston kantoja täydennetään tällä U-kirjelmällä seuraavasti:

YMP-asetusehdotus

Valtioneuvosto pitää hyvänä sitä, että YMP:n alkuperäiset ja tärkeät tavoitteet ruoantuottamisesta ja maaseudun kehittämisestä korostuvat komission ehdotuksissa. Valtioneuvosto pitää tervetulleena, että komissio on esittänyt YMP:n tarkentaville säännöksille oman asetusehdotuksen.

Valtioneuvosto katsoo, että tukijärjestelmää tulisi aidosti yksinkertaistaa ja hallinnollista taakkaa keventää, jotta viljelijät voisivat nykyistä paremmin keskittyä ruoantuotantoon ja pitkäjänteiseen elinkeinotoiminnan kehittämiseen.

Valtioneuvosto korostaa, että ruokaketjun toimivuuden ja arvonmuodostuksen edistäminen ovat tukipolitiikan rinnalla keskeisessä roolissa viljelijöiden tulonmuodostuksessa. Valtioneuvosto korostaa, että tuottajien asemaa ruokaketjussa olisi vahvistettava ja kehitettävä siihen liittyvää EU-lainsäädäntöä.

Valtioneuvosto näkee kokonaisuuden kannalta perusteltuna, että komissio laatii jäsenvaltioille kansalliset YMP-suositukset. Valtioneuvosto suhtautuu kuitenkin alustavan varauksellisesti komission mahdollisuuteen päivittää suosituksia kesken kauden.

Valtioneuvosto tukee komission ehdotuksen lähtökohtaa, jonka mukaan maatalouden tulotuen toimeenpano perustuisi jatkossakin yhteisesti sovittuihin maatalouspoliittisiin tavoitteisiin.

Valtioneuvosto katsoo, että YMP:n uudistuksessa tulisi mahdollisimman konkreettisin vaikutuksin toteuttaa tavoitteita tukijärjestelmien yksinkertaistamisesta ja hallinnollisen taakan vähentämisestä. Valtioneuvosto katsoo, että komission ehdottamia yksinkertaistamistoimia tulisi vahvistaa esitetystä.

Valtioneuvosto näkee tärkeänä, että jäsenvaltioilla olisi tarpeeksi liikkumavaraa suunnitella kunkin jäsenvaltion kannalta tarkoituksenmukainen toimenpidekokonaisuus. Neuvottelujen tässä vaiheessa valtioneuvoston tavoitteena on, että osan ehdotetuista pakollisista elementeistä tulisi olla jäsenvaltioille vapaaehtoisia.

Asteittain aleneva pinta-alaan perustuva tulotuki

Valtioneuvosto suhtautuu yleisen myönteisesti ehdotettuun alenevan pinta-alatuen asteittaiseen alentamiseen ja tukikattoon, koska alentaminen kohdistuisi ehdotuksessa vain tähän tulotukimuotoon eikä esimerkiksi kohdennettuihin muihin tukiin. Valtioneuvosto tarkastelee vielä alenevan pinta-alatuen myönnettävän määrän alentamisrajoja, kuitenkin niin, ettei niitä jatkoneuvotteluissa esitetystä tiukennettaisi. Valtioneuvosto tunnistaa, että erityisesti tuen asteittaisen alenemisen alaraja voi Suomessakin olla tilakoon kasvun ja tuotannon kehittämisen näkökulmasta liian alhainen. Alenevan pinta-alatuen eriyttämisperusteiden tulisi olla mahdollisimman syrjimättömiä ja hallinnollisesti yksinkertaisia.

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

Valtioneuvosto voi hyväksyä komission ehdotuksen, jonka perusteella vuodesta 2032 alkaen alenevaa pinta-alatukea ei maksettaisi tuensaajille, jotka ovat saavuttaneet vanhuuseläkeiän ja jotka nostavat vanhuuseläkettä. Tältä osin valtioneuvosto tukee esitettyä siirtymäaikaa. Valtioneuvosto kuitenkin korostaa, että aleneva pinta-alatuki tulisi kohdentaa ensisijaisesti aktiivisille viljelijöille, jotka edistävät ruokaturvaa. Valtioneuvosto kiinnittää huomiota myös tarpeeseen löytää erilaisia ratkaisuja maatilojen oikea-aikaiselle siirtymiselle nuorille.

Valtioneuvosto pitää hyvänä komission tavoitetta suunnata tukea aktiiviseen ruoantuotantoon. Myönteistä komission ehdotuksessa on laajat mahdollisuudet alenevan pinta-alatuen eriyttämiseen viljelijäryhmittäin ja alueittain. Valtioneuvosto kiinnittää kuitenkin huomiota tiettyihin toimeenpanon haasteisiin.

Valtioneuvosto katsoo, että aktiivisen ruoantuotannon tukemiseksi tulisi olla mahdollista jatkossa jättää pelkkä maatalousmaan säilyttäminen tukien ulkopuolelle. Komissiolta on hyvä saada lisätietoja maatalousmaan säilyttämisen suhteesta vähimmäistason maataloustoiminnan harjoittamiseen. Valtioneuvosto pitää tärkeänä osa-aikaisten viljelijöiden tukemista, jotka harjoittavat aktiivisesti maataloustoimintaa ja osallistuvat ruokaturvan ylläpitoon. Valtioneuvosto ei pidä tarkoituksenmukaisena, että osa-aikaiset viljelijät, jotka tuottavat raaka-aineita elintarvikeketjuun suoraan tai rehuna kotieläintuotantoon, jätettäisiin alenevan pinta-alatuen ulkopuolelle.

Valtioneuvosto katsoo, että jäsenvaltiolla tulisi olla liikkumavaraa tukikelpoisen alan määrittelyssä.

Tuotantosidonnainen tulotuki

Valtioneuvosto pitää kannatettavana, että tuotantosidonnaisen tulotuen tarkoituksenmukainen käyttö on mahdollista jatkossakin. Ehdotuksessa kuvattu tukeen oikeutettujen tuotteiden, tuotannon alojen ja tuotantomuotojen kattavuus on riittävä Suomen ruoantuotannon tavoitteisiin nähden. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että tuotantosidonnaisen tulotuen suunnittelussa olisi riittävästi kansallista liikkumavaraa, ottaen kuitenkin huomioon vaikutukset yhteismarkkinoihin.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksella eläinperusteisen tuotantosidonnaisen tulotuen kotieläintiheyden rajoittamiseen, sillä se voisi osaltaan heikentää mahdollisuuksia tuotannon kehittämiseen. Valtioneuvosto katsoo, että tuotantosidonnaisten tukien kotieläintiheyteen kohdistuvien rajoitusten soveltaminen vain nitraattiherkillä alueilla voisi johtaa eriarvoisuuteen jäsenvaltioiden välillä, sillä nitraattiherkkien alueiden määrittelyssä on eroavaisuuksia.

Pienten tilojen tukijärjestelmä ja yksinkertaistetut kustannusmallit

Valtioneuvosto katsoo, että pienten tilojen tukijärjestelmä olisi hallinnollisesti raskas suhteessa sen tuomiin hyötyihin. Valtioneuvosto katsookin, että järjestelmän tulisi ensisijassa olla jäsenvaltioille vapaaehtoinen.

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

Valtioneuvosto katsoo, että myös yksinkertaistettujen kustannusmallien soveltaminen on kannatettavaa, mutta esimerkiksi mahdollisten euromääräisten kustannusmallien tulisi olla jäsenvaltioille vapaaehtoisia.

Lomitus

Valtioneuvosto pitää kannatettavana jäsenvaltioille vapaaehtoisten viljelijöiden lomituspalvelujen huomioimista ehdotuksessa. Suomessa on viljelijöille kattava lomitusjärjestelmä, joka on riittävä nykyisellään suhteessa komission asetusehdotukseen.

Nuorten viljelijöiden tukeminen ja sukupolvenvaihdot

Valtioneuvosto pitää keskeisenä, että komissio painottaa ehdotuksessaan nuorten viljelijöiden tukemista. Valtioneuvosto katsoo, että nuorten ja uusien viljelijöiden tukemista olisi tarkoituksenmukaista tarkastella kokonaisuutena ja antaa jäsenvaltioille tältä osin riittävästi liikkumavaraa. Valtioneuvosto katsoo, että komission ehdotusta uusien tuottajien järjestelmästä tulisikin arvioida osana jatkoneuvotteluja, mutta korostaa tässä vaiheessa ensisijaisesti järjestelmän vapaaehtoisuutta.

Valtioneuvosto suhtautuu positiivisesti osana kumppanuussuunnitelman maatalousosiota laadittavaan sukupolvenvaihdosstrategiaan. Valtioneuvosto kuitenkin huomauttaa, että maaseudun muiden yritysten omistajanvaihdoksia ei ole katettu sukupolvenvaihdosstrategiassa.

Epäsuotuisten alueiden tuki

Valtioneuvosto näkee tärkeänä, että komission ehdotus mahdollistaisi luonnonhaitta-alueille maksettavan korvauksen, mikä mahdollistaa tuotannon jatkumisen samoilla periaatteilla kuin kuluvallekin kaudella.

Ympäristö- ja ilmastotoimet

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että YMP:n ympäristö- ja ilmastoarkkitehtuurin kokonaisuudessa korostuu aiempaa enemmän viljelijöiden kannustaminen pakollisten ehtojen sijaan. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ympäristö- ja ilmastokokonaisuuden suunnittelussa huomioidaan kunkin jäsenvaltion keskeisimmät erityispiirteet. Valtioneuvosto katsoo, että ympäristö- ja ilmastotoimenpiteiden yhdistäminen yhdeksi kokonaisuudeksi tuo joustavuutta suunnitella tarkoituksenmukainen ja vaikuttava toimenpidekokonaisuus.

Valtioneuvosto kannattaa vastuulliseen tilanhoitoon ja hoitositoumuksiin liittyvää mahdollisuutta maksaa hoitositoumusten tukea sellaisista lakisääteisistä vaatimuksista, jotka ylittävät unionin lainsäädännön, sekä mahdollisuutta sisällyttää hoitositoumuksiin suojelukäytäntöjä. Nämä yksinkertaistavat tukijärjestelmää. Valtioneuvosto pitää ehdotusta eurooppalaisten viljelijöiden välistä yhdenvertaisuutta lisäävänä, ja se lisäksi tasaisi kansallisesta lainsäädännöstä toimijoille aiheutuvia kustannuksia. Valtioneuvosto korostaa sitä, että tällaisen mahdollisuuden myötä näiden vaatimusten vaikutusta suomalaisten viljelijöiden taloudelliseen tilanteeseen ja rahoitustilanteeseen voidaan rajata ja kohtuullistaa.

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

Valtioneuvosto pitää tarkoituksenmukaisena, että jäsenvaltiot voisivat asettaa suojakäytäntöihin liittyviä perusteltuja ja tarkoin rajattuja poikkeuksia. Valtioneuvosto voi hyväksyä, että luomutilojen katsottaisiin noudattavan tiettyjä vastuullisen tilanhoidon suojakäytäntöjä. Valtioneuvosto katsoo kuitenkin, että luomutiloja koskevan poikkeuksen tulisi olla mahdollinen myös silloin, kun osa tilan tuotannosta on luonnonmukaisen tuotannon valvonnan piirissä.

Valtioneuvosto katsoo, että kestävämpiin tuotantojärjestelmiin kannustavan tukijärjestelmän tulisi olla toimijan kannalta mahdollisimman kannustava ja kohtuullinen, mikäli siirtymä ei onnistuisi. Valtioneuvosto myös korostaa, että järjestelmän ei tulisi aiheuttaa kohtuutonta hallinnollista taakkaa. Valtioneuvoston tavoitteena on, että tukijärjestelmän käyttöönoton tulisi olla jäsenvaltioille ensisijassa vapaaehtoista.

Tuki riskienhallintavälineisiin osallistumisesta

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että riskienhallintaan olisi käytettävissä jäsenvaltioille tarkoituksenmukaisia välineitä.

Investointituki

Valtioneuvosto tukee komission esittämää periaatetta maaseutualueiden huomioimisesta myös YMP-asetuksen mahdollistamien toimien ulkopuolelta. Valtioneuvosto katsoo, että maaseudun elinvoiman parantamisella on keskeinen rooli maatalousalan houkuttelevuudessa uusille ja nuorille yrittäjille. Maaseudun muiden toimijoiden kuin alkutuottajien tukikelpoisuus maataloustuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen investointituissa tulisi varmistaa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että investointeja tuettaisiin maaseutuelinkeinojen monipuolistamiseksi sekä maatalouden ja muun yritystoiminnan kestävyuden parantamiseksi. Valtioneuvosto tunnistaa CAP-suunnitelman yhteistyöhankkeiden sekä yleishyödyllisten investointien merkityksen ja tuloksellisuuden niin ympäristöteemassa kuin maaseudun elinvoimaisuuden kannalta. Tuen kohdentaminen innovaatioihin olisi tärkeää, mukaan lukien riskirahoituksen mahdollistaminen.

Valtioneuvoston tavoitteena on, että jäsenvaltioilla tulisi olla liikkumavaraa metsätalouden toimien sisällyttämisessä kumppanuussuunnitelmiin.

AKIS ja maatilojen neuvontapalvelut

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että innovaatioiden käyttöönottoa ja tietämyksen vaihtoa edistettäisiin AKIS-järjestelmän avulla. Valtioneuvosto pitää tärkeänä sitä, että nuoret viljelijät huomioitaisiin nykyistä paremmin osoittamalla heille kohdennettuja toimia.

LEADER

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että YMP-asetus yhdessä kumppanuusrahastoasetuksen kanssa mahdollistaisi laaja-alaisen yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen tukemisen.

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

Valtioneuvosto näkee, että LEADER-toiminta on osoittanut toimivuutensa, ja korostaa, että LEADER-toimintaa ei tulisi YMP:n osanaakaan kaventaa koskemaan ainoastaan alkutuottajia.

Datahallinnan viranomainen

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että toimeenpanoon, hallinointiin, seurantaan ja arviointiin käytetään laadukasta dataa ja että tieto kerätään tuensaajien kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla ja lisäämättä hallinnollista taakkaa (U 19/2025 vp).

Valtioneuvosto suhtautuu varauksella datahallinnon viranomaisen perustamiseen, koska se lisäisi velvoitteita tarpeettomasti.

Valtioneuvosto pitää hallinnollisen taakan vähentämisen kannalta kannatettavana periaatetta, jonka mukaan tiedot kerättäisiin vain kerran ja käytettäisiin uudelleen. Valtioneuvosto näkee, että datatiekartta lisäisi merkittävästi hallinnollista taakkaa useiden raportointivelvoitteiden sekä ehdotukseen sisältyvien useiden alempiasteisten säädösvaltuuksien vuoksi. Näiden osalta valtioneuvosto näkee useita yksinkertaistamismahdollisuuksia, jotta ehdotus olisi linjassa muun kumppanuussuunnitelmakokonaisuuden kanssa. Valtioneuvosto katsoo, että datatiekartan tulisi olla suuntaa antava ja sen vuosittaisesta raportoinnista komissiolle voitaisiin luopua.

Kauden vaihtuessa siirtymäjärjestelyt ovat tärkeitä viljelijöiden maksuvalmiuden kannalta. Valtioneuvosto korostaa myös, että säädöskehikon tulisi varmistaa sujuva uuden kauden toimeenpano.

Valtioneuvosto muistuttaa Ahvenanmaan itsehallinnon erityisasemasta kansainvälisen oikeuden mukaan, kuten todetaan pöytäkirjassa N:o 2 Ahvenanmaasta liittymisasiakirjassa, joka koskee Suomen liittymistä Euroopan unionin perustamissopimukseen (11994N/PRO/02). Lisäksi Ahvenanmaan itsehallintolaki, joka on osa Suomen perustuslaillisia rakenteita, takaa ahvenanmaalaisen itsehallinnon.

YKP-asetusehdotus

Valtioneuvosto kannattaa EU:n yhteisen kalastuspolitiikan rahoituksen jatkuvuutta.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että yhteisen kalastuspolitiikan rahoituksen käytön sääntelyä esitetään yksinkertaistettavaksi. Tämä mahdollistaisi muun muassa kalastuslaivaston energiasiirtymän, aloittavien kalastajien ja sukupolvenvaihdosten tukemisen nykyistä paremmin sekä yleisesti rahoitettavien toimenpiteiden määrittämisen kansallisista lähtökohdista kestävästä kalatalouden kilpailukykyyn parantamiseksi.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä yhteisen kalastuspolitiikan sääntely-ympäristön yksinkertaistamista alan uudistumisen nopeuttamiseksi ja esittää esimerkiksi sääntelyhiekkalaatikkomallin (engl. regulatory sandbox) sisällyttämistä yhteisen kalastuspolitiikan ja sen rahoitusta koskeviin asetuksiin.

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

Valtioneuvosto katsoo, että merisopimuksen (Ocean Pact) toimeenpano ja unionin meripolitiikan edistäminen ovat tärkeitä kokonaisuuksia Suomen kannalta. Niistä säätäminen yhteisen kalastuspolitiikan rahoitusta tarkentavassa asetuksessa voisi aiheuttaa kuitenkin oikeudellisia epäselvyyksiä, koska YKP-rahoitusasetuksen mukaisiin toimenpiteisiin sovellettaisiin erilaista lähestymistapaa kansallisen kumppanuussuunnitelman toimien suunnittelussa ja hallinnoinnissa. Tämän vuoksi valtioneuvosto katsoo, että merisopimuksen ja unionin meripolitiikan rahoituksesta ja toimeenpanosta olisi tarkoituksenmukaista säätää ainoastaan kumppanuusrahoitusasetuksessa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU-säännösten edellyttämät pakolliset kalastuksen valvonnan ja tiedonkeruun toimet rahoitettaisiin kokonaan tai osittain komission suoran hallinnoinnin alaisista välineistä.

Valtioneuvosto korostaa, että yhteisen kalastuspolitiikan korvamerkityn rahoituksen tulisi kohdentua kalatalousalan elinkeinojen kehittämiseen ja keskeisiin tulevaisuuden tarpeisiin. Valtioneuvosto katsoo, että on tärkeää turvata suomalaisen kalatalouden kehittämisen edellytykset. Korvamerkityn rahoituksen jäsenmaakohtaisen jaon tulisi perustua mahdollisimman objektiivisiin kriteereihin, kuten jäsenmaan kalatalousalan kokoon ja aikaisempien ohjelmakausien varojen käyttöasteeseen.

Yhteisen kalastuspolitiikan rahoituksen käytön ja hallinnoinnin säännöt määritetään vain osin yhteisen kalastuspolitiikan rahoitusasetusehdotuksessa ja pääosin kumppanuussuunnitelmia ja tulosperusteisuutta koskevilla komission ehdotuksilla. Nämä kolme asetusehdotusta muodostavat kokonaisuuden yhteisen kalastuspolitiikan rahoituksen käytölle ja hallinnoinnille. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kolme asetusehdotusta muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden ja että sääntöjen soveltavuus yhteisen kalastuspolitiikan rahoittamiseen varmistetaan osana monivuotisia rahoituskehyksiä koskevia neuvotteluja eri työryhmissä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Valtioneuvoston kirjelmässä käsitellään komission asetusehdotuksia, jotka koskevat yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) unionin tuen täytäntöönpanon edellytyksiä ajanjaksolle 2028—2034 sekä yhteiselle kalastuspolitiikalle (YKP), eurooppalaiselle valtamerisopimukselle ja unionin meri- ja vesiviljelypolitiikalle vuosiksi 2028—2034 myönnettävän unionin tuen täytäntöönpanoedellytyksiä. Valiokunta on käsitellyt rahoituskehyksiä vuosille 2028—2034 tuoreessa lausunnossaan (MmVL 32/2025 vp — E 73/2025 vp ja U 48/2025 vp). Valiokunta on tarkastellut edellä mainittujen tukien osalta komission kumppanuusrahoitusasetusehdotusta, tuloksellisuusasetusehdotusta ja niihin liittyvää valtioneuvoston kantaa lausunnossaan (MmVL 33/2025 vp — U 53/2025 vp). Kaikkiaan kysymys on laajasta kokonaisuudesta, jonka käsittelyyn on tässä vaiheessa käytettävissä hyvin vähän aikaa. Valiokunta pitää tärkeänä, että sille varataan jatkossa riittävä aika yksityiskohtiin perehtymiseen ja neuvotteluja koskevaan kannanmuodostukseen.

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

Valtioneuvoston kannan mukaan sektorikohtaisissa valtioneuvoston selvityksissä, kuten käsillä oleva kirjelmä, voidaan täydentää kantaa kumppanuusrahastoasetukseen sisältyviin sektorikohtaisiin säännöksiin, kuitenkin niin, että asetuksen sisällölle asetetut kokonaistavoitteet tulevat huomioituiksi. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, ettei kalatalouden rahoitusta ole käsitelty monivuotisia rahoituskehyksiä koskevissa valtioneuvoston selvityksissä (E 73/2025 vp) eikä kumppanuusrahastoa koskevassa valtioneuvoston kirjelmässä (U 53/2025 vp), vaan lähes ainoastaan käsillä olevassa kirjelmässä.

Asetusehdotusten pääpiirteet

Maatalouspolitiikkaa koskevan asetusehdotuksen taustalla on komission tiedonanto maatalouden ja ruoan tulevaisuutta koskevasta visiosta. Visiossa esitettiin tiekartta tuleville strategisille ehdotuksille maatalous- ja ruokasektorin vetovoiman parantamiseksi ja vakaan toimintaympäristön luomiseksi koko ruokaketjun toimijoille. Asetusehdotukseen sisältyvät säännökset täydentävät kumppanuusrahastoasetuksen yleisiä säännöksiä tarkemmilla säännöksillä, jotka koskevat yhteistä maatalouspolitiikkaa ja kumppanuussuunnitelmien maatalouslukua. Asetusehdotuksessa ehdotetaan tarkempia säännöksiä muun muassa ehdollisuuden vaatimukset korvaavan vastuullisen tilanhoidon vaatimusten sisällöstä sekä tukitoimien ehdoista.

Tukijärjestelmiä pyritään yksinkertaistamaan esimerkiksi siten, että nykyinen ekojärjestelmä ja maaseuturahaston ympäristötoimenpiteet yhdistetään. EU:n kokonaan rahoittama pinta-alaperusteinen tulotuki ja tuotantosidonnainen tulotuki sekä kansallisesti osarahoitettavat luonnonhaittakorvaus, ympäristö- ja ilmastotoimet, investointituet ja nuorten viljelijöiden aloitustuet säilyvät maatalouspolitiikan keinovalikoimassa. Komission ehdotuksen mukaan jäsenvaltioille annetaan nykyistä enemmän vapautta räätälöidä toimenpiteitä omien tarpeidensa mukaan, mutta tukitoimienpiteiden suunnittelua ohjataan edelleen komission antamien suositusten ja tulosindikaattorien muodossa.

Yhteistä kalastuspolitiikkaa, eurooppalaista merisopimusta ja unionin meri- ja vesiviljelypolitiikkaa rahoitetaan jatkossakin osana EU:n monivuotista rahoituskehystä. Komission asetusehdotukseen sisältyy kumppanuusrahastosta rahoitettava tuki, josta osa on kalastuspolitiikkaan korvamerkittyä rahoitusta. EU:n varoista on tarkoitus tukea kalatalouden sukupolvenvaihdosta ja energiasiirtymää, kestävää vesiviljelyä sekä kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jalostusta ja markkinointia. Lisäksi rahoitus mahdollistaa sinisen talouden kehittämisen rannikko- ja sisävesialueilla, vahvistaa merellistä tietopohjaa ja osaamista sekä parantaa rannikkoyhteisöjen, erityisesti pienimuotoisen rannikkokalastuksen, sopeutumiskykyä. Lisäksi rahoituksella tuetaan kansainvälisen merihallinnan ja merihavaintojen vahvistamista sekä merten ja valtamerien turvallista, puhdasta ja kestävää hallintaa.

Kannanmuodostuksen keskeiset lähtökohdat

Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin hyvänä lähtökohtana sitä, että YMP:n alkuperäinen tavoite tukea ruoantuotantoa ja maaseudun kehittämistä korostuu komission ehdotuksissa. Tukijärjestelmien yksinkertaistaminen ja hallinnollisen taakan vähentäminen tulee toteuttaa mahdollisimman vaikuttavalla tavalla. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston arvioon, jonka mukaan

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

komission ehdottamia yksinkertaistamistoimia tulee vahvistaa esitetystä. Valiokunta korostaa, että maatalous- ja kalastuspolitiikkojen aloilla tukijärjestelmiä tulee aidosti yksinkertaistaa ja hallinnollista taakkaa keventää, jotta viljelijät ja kalastajat voivat nykyistä paremmin keskittyä ruoantuotantoon ja pitkäjänteiseen elinkeinotoiminnan kehittämiseen. Valiokunta on tarkemmin arvioinut uudistusta yksinkertaistamisen ja hallinnollisen taakaan purkamisen näkökulmasta edellä mainitussa kumppanuusrahastoa koskevassa lausunnossaan (MmVL 33/2025 vp).

Valtioneuvoston kannassa nostetaan onnistuneesti esiin ruokaketjun toimivuus ja arvonmuodostuksen edistäminen tukipolitiikan rinnalla. Näillä tekijöillä on todellakin keskeinen rooli viljelijöiden tulonmuodostuksessa. Valtioneuvoston tavoin valiokunta korostaa, että tuottajien asemaa ruokaketjussa on vahvistettava ja kehitettävä siihen liittyvää EU-lainsäädäntöä. Tällä on olennainen merkitys ruoantuotannon tulevaisuuden kannalta. Valiokunta on viimeksi maatalouden ja ruoantuotannon visiota käsitellessään korostanut, että yritysten jatkuvuuden ja uusien yritysten alalle tulon edellytyksenä on tuotantotoiminnan kannattavuus. Maatalouspolitiikan avulla voidaan kuitenkin madaltaa kynnystä yritystoiminnan aloittamiseen ja tasoittaa tietä erilaisten kriisien keskellä. (MmVL 15/2025 vp — E 6/2025 vp)

Valiokunta kannattaa tuen kohdentamista aktiiviseen ruoantuotantoon, epäsuotuisille alueille ja nuorille viljelijöille (MmVL 32/2025 vp — E 73/2025 vp ja U 48/2025 vp sekä MmVL 15/2025 vp). Valtioneuvoston kannassa todetaan osuvasti, että aktiivisen ruoantuotannon tukemiseksi pelkkä maatalousmaan säilyttäminen tulee jättää tukien ulkopuolelle. Lisäksi komissiolta on hyvä saada lisätietoja maatalousmaan säilyttämisen suhteesta vähimmäistason maataloustoiminnan harjoittamiseen. Huomio liittyy siihen, ettei komission ehdotuksessa ole artiklatasolla mainittu osa-aikaisia viljelijöitä, vaan komissio viittaa heihin ainoastaan asetusehdotuksen johdanto-osassa.

Valtioneuvoston kirjelmän mukaan 59 prosentilla Suomen maataloista maatalouden osuus jää alle 20 prosenttiin yrittäjäkotitalouden kokonaistuloista. Näin ollen enemmistö Suomen viljelijöistä on osa-aikaisia. Heidän panoksensa ruoantuotantoon on siitä huolimatta merkittävä. Lisäksi valiokunnan saamassa lausuntopalautteessa on tuotu esiin, että osa-aikaisten viljelijöiden tukikohtelulla on erittäin suuri merkitys myös nuorille aloittaville viljelijöille. Jos osa-aikaisilta viljelijöiltä evätään maataloustuet, tämä heikentää edellytyksiä houkutella tilanpidon jatkajia alalle. Valtioneuvoston tavoin valiokunta pitää tärkeänä jatkaa niiden osa-aikaisten viljelijöiden tukemista, jotka harjoittavat tai ryhtyvät harjoittamaan aktiivisesti maataloustoimintaa ja osallistuvat ruoantuotantoon.

Valtioneuvoston tavoin valiokunta kannattaa EU:n yhteisen kalastuspolitiikan rahoituksen jatkuvuutta. Kuten valtioneuvosto, valiokunta korostaa, että yhteisen kalastuspolitiikan korvamerkityn rahoituksen tulee kohdentua kalatalousalan elinkeinojen kehittämiseen ja keskeisiin tulevaisuuden tarpeisiin. Valtioneuvoston kannassa todetaan, että on tärkeää turvata suomalaisen kalatalouden kehittämisen edellytykset. Korvamerkityn rahoituksen jäsenmaakohtaisen jaon tulee valtioneuvoston mukaan perustua mahdollisimman objektiivisiin kriteereihin, kuten jäsenmaan kalatalousalan kokoon ja aikaisempien ohjelmakausien varojen käyttöasteeseen. Valiokunta yhtyy näihin näkemyksiin.

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

Asteittain aleneva pinta-alaan perustuva tulotuki

Komission ehdotuksen mukaan aleneva pinta-aratuki myönnetään tukikelpoisten hehtaarien perusteella. Tukea alennetaan asteittain. Jos viljelijälle myönnetty tuki on 20 000—50 000 euroa, maksettavaa tukea vähennetään 25 prosentilla 20 000 euroa ylittävältä osalta. Jos myönnetty tuki on 50 000—75 000 euroa, maksettavaa tukea alennetaan 50 000 euroa ylittävältä osalta 50 prosenttia. Jos myönnetty tuki ylittää 75 000 euroa vuodessa, maksettavaa tukea alennetaan ylittävältä osalta 75 prosenttia. Vuosittainen maksimimäärä alenevassa pinta-alaatuessa on 100 000 euroa viljelijää kohti.

Valtioneuvoston kirjelmässä todetaan, että ehdotetut alenevan pinta-aratuen alentamisrajat eivät nykyisillä tukitasoilla koske alle 150 hehtaarin tiloja, joten portaittain tiukkeneva alentaminen ei vaikuta suurimpaan osaan tiloista Suomessa. Kirjelmässä esitetyn arvion mukaan sellaisia tiloja, joilla 75 000 euron ylittävä tukimäärä johtaa tuen alentamiseen, on muutamia kymmeniä. Valtioneuvoston kirjelmän mukaan 100 000 euron tukikatto ei nykyisillä tukimäärillä rajoita yhdenkään tilan tukimäärää. Lisäksi tuen alentaminen on rajattu vain alenevaan pinta-aratukeen eikä koske esimerkiksi tuotantosidonnaista tulotukea, epäsuotuisten alueiden tukea (nykyinen luonnonhaittakorvaus) eikä ympäristö- ja ilmastotoimenpiteitä, joita toimijat voivat hyödyntää laajasti kunkin toimenpiteen ehtojen mukaisesti.

Kuitenkin pinta-aratuen alentaminen ehdotetulla tavalla voi vaikuttaa nuoriin viljelijöihin, sillä aleneva pinta-aratuki myönnetään korotettuna nuorille viljelijöille. Nuoren viljelijän korotus on osa pinta-aratukea. Tämä tarkoittaa, että tilaansa laajentavaan ja kehittävään nuoreen viljelijään alenevan pinta-aratuen alentamisrajat vaikuttavat suhteellisesti enemmän kuin vastaavankokoiseen tilaan muuten, koska nuoren viljelijän korotus on osa alenevaa pinta-aratukea. Suomessa tämän ei kuitenkaan arvioida olevan vielä merkittävä nuoren viljelijän tilansa kehittämisen este. Alenevaa pinta-aratukea koskeva ehdotus voi silti olla haastava Suomelle maatalouden rakennekehityksen eli tilakoon kasvattamisen näkökulmasta.

Lausuntopalautteessa kiinnitetään huomiota siihen, että maatalouden investointituista euromääräisesti laskien huomattava osa kohdentuu alenevan pinta-aratuen saajiin. Jos tilakoko kasvaa nykyistä vauhtia, tulevilla ohjelmakaudella Suomessa saattaa olla sellaisia toiminnallisia kokonaisuuksia, joita ei enää välttämättä voida pitää perheviljelminä. Lisäksi valiokunnan saamista lausunnoissa on tuotu esiin komission ehdotuksen toimeenpanoon liittyvät haasteet. Tämä liittyy muun muassa velvollisuuteen yhdistää hallinnollisesti niiden tilojen tukihakemukset, joissa tuotantoa on eri syistä eriytetty useamman tilakokonsuuden alle. Lausuntopalautteessa on pidetty tärkeänä, että maatalojen tukihakemusten yhdistämisessä noudatettavat kriteerit määritellään selvästi ja ennakoitavasti, sillä menettelyllä on olennaista merkitystä maatalojen toimintaedellytysten kannalta. Tilojen jakamiselle asetetut kriteerit eivät saa estää normaalia rakennekehitystä siten, ettei samalla yrittäjällä voi olla erillisiä luomutuotannon ja tavanomaisen tuotannon yksiköitä.

Valtioneuvoston kannassa ehdotettuun alenevan pinta-aratuen asteittaiseen alentamiseen ja tukikattoon suhtaudutaan yleisen myönteisesti, sillä alentaminen kohdistuisi ehdotuksessa vain tähän tulotukimuotoon eikä esimerkiksi kohdennettuihin muihin tukiin. Valiokunta pitää perusteltuna, että valtioneuvoston kannan mukaisesti huolehditaan siitä, ettei pinta-aratuen

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

asteittaista alentamista enää jatkoneuvotteluissa tiukenneta. Valtioneuvoston kantaan on myös asianmukaisesti kirjattu, että erityisesti tuen asteittaisen alenemisen alaraja voi Suomessakin olla tilakoon kasvun ja tuotannon kehittämisen näkökulmasta liian alhainen. Asteittaisen alenemisen alaraja tulee esitetyn 20 000 euron sijaan olla vähintään kahden henkilön keskimääräisen vuotuisen palkan tasolla, jotta peruste perheviljelmäpohjaisesta maataloudesta näkyy politiikan sisällössä ja toisaalta myös perheviljelmäpohjaisen maatalouden kilpailukyky pystytään turvaamaan.

Komission ehdotuksen mukaan jäsenvaltio voi eriyttää alenevan pinta-alatuen viljelijäryhmittäin tai maantieteellisten alueiden perusteella. Eriyttämisen tulee perustua viljelijöiden tietyllä viitekaudella saamien maatalouden tulojen määrään. Tukea tulee kohdentaa sitä eniten tarvitseville, kuten nuorille ja uusille viljelijöille, naisille, perheviljelmille tai pienviljelijöille sekä pelto- että eläintuotantoa tilallaan harjoittaville viljelijöille tai luonnonhaitta-alueiden viljelijöille. Nuorille viljelijöille aleneva pinta-alatuki on myönnettävä korotettuna. Valtioneuvoston tavoin valiokunta korostaa, että aleneva pinta-alatuki tulee kohdentaa ensisijaisesti aktiivisille viljelijöille, jotka edistävät ruokaturvaa. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan alenevan pinta-alatuen eriyttämisperusteiden tulee olla mahdollisimman syrjimättömiä ja hallinnollisesti yksinkertaisia.

Tuotantosidonnainen tulotuki

Tuotantosidonnaista tulotukea voidaan komission asetusehdotuksen perusteella Suomessa jatkaa samoille tuotantomuodoille kuin nykyisin. Suomessa sitä on maksettu maidolle, naudanlihalle ja lammas- ja vuohitaloudelle sekä tärkkelysperunalle ja muille erikoiskasveille. Tuotantosidonnaisten tukien osalta keskeisin komission asetusehdotukseen sisältyvä muutos on tapa, jolla lasketaan kunkin jäsenmaan tuotantosidonnaisen tuen enimmäismäärä. Komission esityksessä tuotantosidonnaisen tuen perusprosentti nostetaan 20 prosenttiin, ja määrää voidaan korottaa viidellä prosentilla jäsenmaille, joilla on yhteistä rajaa Venäjän tai Valko-Venäjän kanssa. Laskennan pohjana käytetään nykyisestä poiketen jäsenvaltion EU:n suorien tukien kokonaissumman sijaan alenevan pinta-alatuen kokonaissummaa. Valiokunnan saamien lausuntojen mukaan tämä johtaa tuotantosidonnaisen tuen enimmäismäärän alenemiseen noin 20 miljoonaa euroa nykytasoon verrattuna. Lausunnoissa tätä on pidetty ongelmallisena huoltovarmuuden ja erityisesti valkuaiskasvituotannon kannalta. Valiokunta pitää tätä ongelmallisena huoltovarmuuden ja erityisesti valkuaiskasvituotannon kannalta.

Ehdotuksen mukaan tuotantosidonnainen tuki on jäsenvaltioille pakollinen. Tukea voidaan maksaa vuosittain maidon-, naudanlihan-, lampaanlihan- ja vuohenlihantuotannoille sekä pinta-alaperusteisesti peltokasveille. Uudeksi tukikohteeksi komissio ehdottaa mehiläistuotantoa. Tukikelpoisia olisivat myös heinä ja muut nurmirehukasvit. Tukea voidaan myös kohdentaa vaikeuksissa oleville tuotantomuodoille, joilla korostuvat erityisesti sosioekonomiset ja ympäristölliset perusteet. Valtioneuvoston kannassa näihin ehdotuksiin suhtaudutaan myönteisesti.

Uutena elementtinä tuotantosidonnaista tukea on mahdollista maksaa eläinyksiköiden perusteella. Lisäksi jäsenvaltion on otettava huomioon ympäristövaikutukset, mukaan lukien eläintiheysperusteet nitraattiherkillä alueilla. Suomessa tämä vaatimus tulee koskemaan koko

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

maata. Koko Suomi on määritelty nitraattiherkäksi alueeksi. Valiokunnan saamista lausunnoissa ehdotukseen kohdistuu kritiikkiä. Valiokunnan käsityksen mukaan kritiikki on asianmukaisesti huomioitu valtioneuvoston kannassa. Valtioneuvosto suhtautuu varauksella eläinperusteisen tuotantosidonnaisen tulotuen kotieläintiheyden rajoittamiseen, sillä se voi heikentää mahdollisuuksia tuotannon kehittämiseen. Valtioneuvosto katsoo, että tuotantosidonnaisten tukien kotieläintiheyteen kohdistuvien rajoitusten soveltaminen vain nitraattiherkillä alueilla voi johtaa eriarvoisuuteen jäsenvaltioiden välillä, sillä nitraattiherkkien alueiden määrittelyssä on eroavaisuuksia. Valiokunta toteaa, että näin ei saa olla.

Nuorten viljelijöiden tukeminen ja sukupolvenvaihdokset

Kumppanuussuunnitelman osana on jatkossa laadittava sukupolvenvaihdosstrategia johon tulee sisällyttää arvio maatalousalan nykyisestä väestötilanteesta, tunnistaa nuorten viljelijöiden alalle tulon esteet sekä kansalliset toimenpiteet esteiden poistamiseksi. Suunnitelman tulee sisältää kuvaus erityisistä nuorten viljelijöiden alalle tuloa edistävästä toimista, kuten tuki tilanpidon aloittamiseen, alenevan pinta-alatuen myöntäminen korotettuna, pienten tilojen tuki, nuoren viljelijän korotettu investointituki, lomitustuki, yhteistyötoimet, joilla helpotetaan sukupolvien välistä yhteistyötä, sekä nuorille räätälöidyt neuvonta- ja koulutuspalvelut. Tukitoimet ja niitä koskeva ohjeistus tulee koota yhteen paikkaan nuoren viljelijän saataville. Jatkossa aloitustuen enimmäismäärä nuorille ja uusille viljelijöille voi nousta 300 000 euroon. Tukea voidaan myöntää myös pienten tilojen kehittämiseen sekä maatalouden ulkopuolisen yritystoiminnan käynnistämiseen maaseudulla.

Nuorten viljelijöiden toimintaedellytysten tukemiseen on listattu laajasti toimenpiteitä, joilla pyritään edistämään sukupolvenvaihdoksia ja tilojen kehittämistä. Uusi sukupolvenvaihdosstrategia voi entisestään selkeyttää nuorille viljelijöille suunnattua toimenpidekokonaisuutta, vaikka sinällään toimet ovat pitkälti käytössä jo nykyisellä rahoituskaudella. Asetusehdotus sallii nykyistä rahoituskautta selvästi suuremman aloitustuen määrän soveltamisen. Saamaansa lausuntopalautteeseen ja aikaisempiin lausuntoihinsa (MmVL 15/2025 vp) viitaten valiokunta pitää tärkeänä, että nuoria ja uusia viljelijöitä houkutellessaan alalle. Samalla on pidettävä huolta siitä, että yrittäjyyden alkuun tarjotut erilaiset edut rakennetaan pitkäjänteistä yrittäjääraa ajatellen. Nykyisessä ja ehdotetun kaltaisessa järjestelmässä on riskinä, että taloudellinen muutos ensimmäisten vuosien jälkeen on liian suuri ja korkeaan tukimäärään perustuva käsitys toiminnan kannattavuudesta ja lainanhoitokyvystä osoittautuu virheelliseksi. Sinänsä valiokunnalla ei ole huomauttamista valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan nuorten ja uusien viljelijöiden tukemista on tarkoituksenmukaista tarkastella kokonaisuutena ja antaa jäsenvaltioille tältä osin riittävästi liikkumavaraa. Tämä on perusteltua myös siltä kannalta, että rahoituksen kohdentamisessa tulee kansallisesti luoda tasapaino nuoren viljelijän tuen tavoitteiden, potentiaalisten tilanpidonjatkajien määrän ja muiden tukimuotojen rahoitustarpeen kesken.

Epäsuotuisten alueiden tuki

Nykyisen luonnonhaittakorvauksen korvaava epäsuotuisten alueiden tuki on jäsenvaltioille pakollinen. Järjestelmään sisällytettävät alueet nimetään maaseutuasetuksessa (EU) No 1305/2013 säädetyllä tavalla. Niitä voidaan nimetä lisää kumppanuussuunnitelmassa, mutta

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

lisäalueiden osuus ei saa ylittää kahta prosenttia jäsenvaltion maatalousmaan alasta. Luonnonhaitta-alueiden ulkopuolelle jätetään ne alueet, joilla ei esiinny luonnonhaittaa. Tukikelpoista hehtaaria kohden maksettava tuki lasketaan niihin lisäkustannuksiin tai tulonmenetyksiin perustuen, jotka liittyvät maataloustuotannon harjoittamiseen luonnonhaitta-alueilla verrattuna tuotantoon alueiden ulkopuolella. Valtioneuvoston tavoin valiokunta katsoo, että luonnonhaittojen kompensoimiseen tähtäävän järjestelmän jatkuminen nykyisen kaltaisena on tärkeää, jotta tuotantotoimintaa voidaan jatkaa samoilla periaatteilla kuin kuluvallakin kaudella.

Ympäristö- ja ilmastotoimet sekä vastuullinen tilanhoito

Komission ehdotuksen mukaan jäsenvaltion on luotava tukitoimenpiteet ilmastonmuutokseen sopeutumiseen, vesiresilienssiin sekä ilmastonmuutoksen hillintään. Jälkimmäiseen kokonaisuuteen kuuluvat hiilenpoisto ja tilalla tapahtuva uusiutuvan energian tuotanto, mukaan lukien biokaasun tuotanto. Lisäksi pakollisia tuen kohteita ovat maaperän terveys, biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen, kuten elinympäristöjen tai lajien säilyttäminen, maisemapiirteet, torjunta-aineiden käytön vähentäminen, luonnonmukaisen maatalouden kehittäminen sekä eläinten terveys ja hyvinvointi.

Valiokunta pitää kannatettavana, että ympäristö- ja ilmastotoimissa korostuu aiempaa enemmän viljelijöiden kannustaminen pakollisten ehtojen sijaan. Ympäristö- ja ilmastotoimenpiteiden yhdistäminen yhdeksi kokonaisuudeksi tuo joustavuutta suunnitella tarkoituksenmukainen ja vaikuttava toimenpidekokonaisuus. Kestävämpiin tuotantojärjestelmiin kannustavan tukijärjestelmän tulee valtioneuvoston kannan mukaan olla toimijan kannalta mahdollisimman kannustava ja kohtuullinen, eikä sen tule aiheuttaa kohtuutonta hallinnollista taakkaa. Valtioneuvoston tavoitteena on, että tukijärjestelmän käyttöönotto on jäsenvaltioille ensi sijassa vapaaehtoista. Valiokunnalla ei ole huomauttamista näihin lähtökohtiin. Valiokunnan saamista lausunnoissa on lisäksi korostettu, että ympäristötoimenpiteiden on oltava taloudellisesti houkuttelevia, käytännössä toteuttamiskelpoisia ja aidosti vaikuttavia. Valiokunta pitää näitä tärkeinä tavoitteina.

Komission ehdotuksessa yksinkertaistetaan nykyistä ehdollisuuden vaatimusten kokonaisuutta. Kokonaisuutta kutsutaan nimellä vastuullinen tilanhoito. Nykyisen ehdollisuuden vaatimuksia on ryhmitelty isommiksi kokonaisuuksiksi ja sosiaalisen ehdollisuuden vaatimukset otettu kiinteämmin mukaan lakisääteisiin hoitovaatimuksiin. Sosiaalisen ehdollisuuden vaatimuksiin ei ehdoteta muutoksia. Vastuullisen tilanhoidon vaatimusten sisältö on pääasiassa sama kuin nykyisessä järjestelmässä. Merkittävin yksinkertaistamishdotus on pysyvien nurmien määrän seurannan poistuminen. Lisäksi lähtökohtana on, että tuet, joihin sovelletaan vastuullisen tilanhoidon vaatimuksia, täyttävät kumppanuusrahaston toimenpiteisiin sovellettavan ei merkittävää haittaa -periaatteen vaatimukset. Valiokunnan näkemyksen mukaan tätä voidaan pitää hyvänä lähtökohtana.

Jäsenvaltiot määrittelevät vastuulliseen tilanpitoon kuuluvat suojelukäytännöt kansalliset suositukset huomioiden. Koko tilansa luomuun sertifioineiden tilojen katsotaan täyttävän vaatimukset, jotka koskevat maaperän suojaamista eroosiolta ja maaperäpotentiaalain säilyttämistä sekä vesistöjen ja pohjavesien suojelua. Näiden lisäksi suojelukäytäntöihin kuuluu

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

runsashiilistä maaperää, maisemapiirteitä ja pysyviä nurmia Natura-alueiden osalta. Suojelukäytäntöihin on mahdollista tehdä erilaisia pysyviä ja väliaikaisia poikkeuksia tietyin reunaehdoin.

Ehdotuksen mukaan tilojen, jotka noudattavat sellaisia ympäristö- ja ilmastositoumuksia, joiden tavoitteet ja käytännöt vastaavat vastuullisen tilanpidon suojelukäytäntöjä, voidaan katsoa noudattavan kyseisiä suojelukäytäntöjä. Valtioneuvoston kannassa pidetään tarkoituksenmukaisena, että jäsenvaltiot voivat asettaa suojakäytäntöihin liittyviä perusteltuja ja tarkoin rajattuja poikkeuksia. Valtioneuvosto voi hyväksyä, että luomutilojen katsottaisiin noudattavan tiettyjä vastuullisen tilanhoidon suojelukäytäntöjä. Valtioneuvosto katsoo kuitenkin, että luomutiloja koskevan poikkeuksen tulisi olla mahdollinen myös silloin, kun osa tilan tuotannosta on luonnonmukaisen tuotannon valvonnan piirissä. Valiokunta toteaa, että näin ei saa olla.

Suomessa on joitakin maatalouskäytäntöjä, jotka ylittävät EU:n asettamat vaatimukset. Valiokunnan saamissa lausunnoissa on mainittu esimerkkeinä muun muassa salmonellan torjunta ja hukkakauran torjunta. Muutoksena nykyiseen jäsenvaltiot voivat maksaa tukea sellaisista lakisääteisistä vaatimuksista, jotka ylittävät unionin lainsäädännön. Lisäksi tulee mahdollisuus sisällyttää hoitositoumuksiin suojelukäytäntöjä. Valiokunnan saamissa lausuntopalautteessa muutosta kannatetaan, ja sen katsotaan yksinkertaistavan tukijärjestelmää. Kuten valtioneuvoston kannassa todetaan, tämä lisää eurooppalaisten viljelijöiden välistä yhdenvertaisuutta ja tasaa kansallisesta lainsäädännöstä yrityksille aiheutuvia kustannuksia. Valtioneuvosto korostaa sitä, että tällaisen mahdollisuuden myötä näiden vaatimusten vaikutusta suomalaisten viljelijöiden taloudelliseen tilanteeseen ja rahoitustilanteeseen voidaan rajata ja kohtuullistaa. Tämä on myös valiokunnan näkemyksen mukaan kaikin puolin kannatettavaa.

Investointituki

Komission ehdotuksen mukaan investointituki on jatkossa pakollinen, ja se kattaa sekä tuotannolliset että ei-tuotannolliset investoinnit. Suomessa investointitukia on hyödynnetty aktiivisesti koko EU-jäsenyyden ajan. Valiokunnan saamissa lausunnoissa on todettu, että ehdotetussa muodossa investointituki vaikuttaa tarjoavan varsin tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet maatilojen investointien tukemiseen. Ehdotus kumppanuusrahastoasetukseksi sallii varsin korkeidenkin tukitasojen käyttämisen. Tämä parantaa maatilojen kilpailukykyä ja Suomen huoltovarmuutta. Maatalouden rakennekehityksen tukemista pidetään tärkeänä. Lausunnoissa tätä on korostettu erityisesti maidontuotannon osalta, jossa yrittäjien keski-ikä on korkea ja tilanpidon jatkajien löytäminen on haastavaa erityisesti pienillä tiloilla. Nuoren viljelijän aloitustuen enimmäismäärän noston katsotaan edistävän uusien toimijoiden alalle tuloa, koska tuen avulla lainojen korkotuki riittää nykyistä pidempään.

Ongelmaksi muodostuu investointituen saajien rajoittaminen. Komission ehdotuksen mukaan investointituet on tarkoitettu ainoastaan viljelijöille ja metsänomistajille. Tätä on kuitenkin tarkoitus selvittää, sillä nykyisin investointituella on mahdollista tukea myös maaseudun muuta, maatalouden ulkopuolista yritystoimintaa. Monialaiset maatilat ovat tärkeitä ruoantuotannon ja Suomen huoltovarmuuden kannalta. Lisäksi monialaiset maatilat ovat tärkeitä ruoantuotannon ja Suomen huoltovarmuuden kannalta. Valiokunnan saamissa lausunnoissa on tuotu esiin, että

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

muun muassa elintarvikealan yritykset ovat tärkeitä maaseutualueiden työllistäjiä ja investoijia. Lisäksi lausunnoissa on todettu osuvasti, ettei maaseudun elinvoimaa voida rakentaa pelkästään maatalouden varaan, myös palveluja ja muuta yritystoimintaa tarvitaan. Valiokunta katsoo, että Suomen elintarvikehuoltovarmuuden ja erityisesti kotieläintuotannossa eettisten näkökohtien kannalta on tärkeää säilyttää hajautettu malli niin, että maataloustuotteiden jalostusta voidaan kehittää lähellä alkutuotantoa ja myös pienemmissä yksiköissä.

Lausunnonantajien tavoin valiokunta pitää tärkeänä, että investointituissa voidaan rahoittaa myös elintarvikeyritysten ja muiden maaseutuyritysten toiminnan kehittämistä. Tämä on otettu huomioon valtioneuvoston kannassa, jonka mukaan on tärkeää, että investointeja tuetaan maaseutuelinkeinojen monipuolistamiseksi sekä maatalouden ja muun yritystoiminnan kestävyuden parantamiseksi. Valtioneuvosto katsoo, että maaseudun elinvoiman parantamisella on keskeinen rooli maatalousalan houkuttelevuudessa uusille ja nuorille yrittäjille. Maaseudun muiden toimijoiden kuin alkutuottajien tukikelpoisuus maataloustuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen investointituissa tulee varmistaa. Valtioneuvoston kannassa tunnustetaan myös yleishyödyllisten investointien merkitys innovaatioiden, ympäristön ja maaseudun elinvoimaisuuden kannalta.

Pakollinen metsätalouden investointituki merkitsisi muutosta nykyiseen ohjelmakauteen. Valtioneuvosto onkin toivonut jäsenvaltioille harkintaa sen suhteen, miten metsätalouteen liittyviä toimenpiteitä sisällytetään kumppanuussuunnitelmaan. Komissio on neuvoston työryhmässä antanut lisäselvityksen, jonka mukaan jäsenvaltioiden ei olisi pakollista sisällyttää tiettyihin toimenpiteisiin, kuten investointitoimenpiteeseen, metsätalouteen liittyviä toimia. Tilanne jatkuu tältä osin samankaltaisena kuin nykyisellä rahoituskaudella. Suomessa ei ole perinteisesti tuettu metsänhoitoa YMP:n rahoituksen niukkuuden vuoksi.

Tuki riskienhallintavälineisiin osallistumisesta

Komission ehdotuksen mukaan riskienhallintavälineiden, kuten vakuutus- ja rahastomallien, tukemisesta kumppanuussuunnitelman osana tulee jäsenvaltioille pakollista, jollei kansallinen järjestelmä kata samoja tarpeita. Suomessa maatalouden EU:n riskienhallintavälineitä, jotka liittyvät esimerkiksi sadonvaihteluun, tulojen heilahteluun tai tuotantoriskeihin, ei ole toistaiseksi hyödynnetty käytännössä lainkaan. Näitä tarkoituksia palveleville vakuutuksille ja rahastoille ei ole myöskään muodostunut toimivia markkinoita. Näin ollen Suomi todennäköisesti joutuu ottamaan käyttöön asetusehdotuksessa tarkoitettuja riskienhallintavälineitä. Kumppanuusrahastoa koskevan valtioneuvoston kirjelmän (U 53/2025 vp) käsittelyssä saaduissa lausunnoissa kriisinhallintavälineen tukeen on suhtauduttu positiivisesti ja sen rahoituksen turvaamista on pidetty tärkeänä. Valtioneuvoston kirjelmässä on arvioitu, että tuki riskienhallintavälineisiin osallistumiseen voi lisätä riskienhallintavälineiden tarjontaa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että riskienhallintaan olisi käytettävissä jäsenvaltioille tarkoituksenmukaisia välineitä.

LEADER-toiminta

Komission ehdotuksen mukaan LEADER-toiminta sidotaan nykyistä vahvemmin maa- ja metsätalouteen. Valiokunnan saamista lausunnoissa tätä lähtökohtaa on pidetty erittäin

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

ongelmallisena. LEADER-toiminnan vahvuudet ovat erityisesti monipuolisessa paikallislähtöisessä maaseudun kehittämisessä. LEADER-toiminnalla on voitu tukea monialaisesti maaseutuyrittäjyyttä, kylien kehittämistä ja paikallisten yhteisöjen toimintaa. Valiokunta yhtyy lausunnonantajien näkemyksiin ja painottaa tässäkin yhteydessä LEADER-toiminnan merkitystä koko maaseudun elinvoimalle. Tähän toimintaan tulee myös jatkossa olla mahdollisuus panostaa. Valtioneuvoston kannassa nähdään kannatettavana, että komission asetusehdotus kumppanuusrahastosta ja nyt käsiteltävänä oleva YMP-asetusehdotus mahdollistavat laaja-alaisen yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen tukemisen. Valiokunta korostaa, ettei LEADER-toimintaa pidä kaventaa koskemaan ainoastaan alkutuottajia.

Yhteinen kalastuspolitiikka

Yhteisen kalastuspolitiikan rahoitukseen on komission esityksessä kohdennettu 2 miljardia euroa (kiintein vuoden 2025 hinnoin). Kuluvan ohjelmakauden Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston EU-rahoitustasoon verrattuna komission esittämä 2 miljardia euron rahoitustaso on noin 62 prosenttia pienempi kuin nykyisellä ohjelmakaudella. Valtioneuvoston kirjelmän mukaan Suomen osuus yhteisen kalastuspolitiikan 2 miljardin euron rahoituksesta on 24 miljoonaa euroa (kiintein vuoden 2025 hinnoin). Suomelle ehdotetun rahoituksen taso on tällöin noin 67 prosenttia pienempi kuin nykyinen 73 miljoonan euron rahoitustaso Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomelle osoitettu rahoitus on Suomen kalastusmahdollisuuksiin ja alan rahoitustarpeisiin nähden huomattavan alimitoitettu.

Valtioneuvoston kirjelmän mukaan nykyiset rahoitusehdot eivät ole mahdollistaneet kalastusalusten energiasiirtymän rahoittamista. Kalastusalusten energiasiirtymän ja siihen liittyvän infrastruktuurin investointitarpeet ovat todennäköisesti kokonaisuudessaan kymmeniä miljoonia euroja tulevalla rahoituskaudella. Myös vesiympäristön ennallistamistoimien vaatima rahoitus on EU:n ennallistamisasetuksen voimaan tultua huomattavasti suurempi kuin aikaisemmin. Karkean arvion mukaan vesiympäristön ennallistamiseen liittyvä rahoitustaso voi olla jopa kymmeniä miljoonia euroja vuositasolla. Näin ollen Suomelle osoitettu rahoitustaso yhteisen kalastuspolitiikan korvamerkityn rahoituksen toimien toteuttamiseen vaikuttaa huomattavasti alimitoitetulta tarpeisiin nähden. Asetusehdotuksen mukaan jäsenvaltioilla on kuitenkin mahdollisuus rahoittaa kalatalouden toimia myös kansallisen kumppanuussuunnitelman kokonaisrahoituksen puitteissa. Kumppanuusrahastoa koskeva asetusehdotus edellyttää jäsenvaltioiden kohdistavan rahoitusta yhteisen kalastuspolitiikan toimeenpanon lisäksi merisopimuksen ja meritoimien edistämiseen.

Komission asetusehdotus on sisällöltään erittäin suppea. Sen keskeinen sisältö liittyy rahoituksen tukikelpoisuussääntöjen täsmentämiseen. Jatkossa tukikelpoisen kohteen tulee olla yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden ja WTO:n kalastussopimuksen mukainen. Lisäksi ehdotetaan, etteivät kalastusalusten siirtoon kolmansiin maihin ja syvänmeren kaivostoimintaan liittyvät toimet ole tukikelpoisia. Asetusehdotukseen sisältyy myös nykyinen periaate hakemusten vastaanottokelpoisuuden kriteereistä, jonka mukaan YKP:n vakavaan rikkomukseen tai laittomaan, ilmoittamattomaan, säätelemättömään kalastukseen tai ympäristörikokseen syyllistyneiden hakijoiden hakemukset eivät ole käsittelykelpoisia. Nykyisin kalastukseen liittyvien toimien rahoittamiseen on asetettu paljon yksityiskohtaisia ehtoja. Asetusehdotuksissa

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

ei kuvata vastaavalla tavalla konkreettisia rahoitettavia toimia ja niiden tukiehtoja. Toimenpiteet määritellään kansallisessa kumppanuussuunnitelmassa kansallisten valintojen ja priorisointien kautta.

Komission ehdotuksen mukaan kumppanuussuunnitelmien laatimisessa tulee ottaa huomioon kalastuksen, vesiviljelyn ja rannikkoyhteisöjen sekä erityisesti pienimuotoisen kalastuksen tarpeet. Lisäksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallinen kumppanuussuunnitelma tukee kalastuksen kestävyyttä sekä kalastusmahdollisuuksien ja kalastuslaivaston tasapainoa. Kumppanuussuunnitelmassa tulee myös määrittää tuen taso hanketyypeittäin. Lisäksi asetusehdotuksessa ehdotetaan pienimuotoista kalastusta koskevien toimien tuen enimmäistasoksi 100 prosenttia.

Yhteisen kalastuspolitiikan korvamerkitty rahoitus kohdennetaan kestäväan kalastukseen, energiasiirtymään ja turvallisuuteen alkutuotannossa, vesiympäristön ennallistamiseen ja suojeluun, valikoivan kalastuksen innovaatioihin sekä markkinajärjestelyihin ja tulonmenetysten kompensointiin. Tämän rahoituksen ulkopuolelle jäävät EU-säädösten edellyttämä kalastuksen valvonta ja tiedonkeruu, vesiviljely, jalostus, menekin edistäminen, yleiset tki-toimet, kalatalouden LEADER-toiminta sekä meritoimet. Valtioneuvoston kannassa tuodaan esiin, että EU-säännösten edellyttämät pakolliset kalastuksen valvonnan ja tiedon keruutoimet tulee voida rahoittaa kokonaan tai osittain komission suoran hallinnoinnin alaisista välineistä. Valiokunta painottaa tässäkin yhteydessä, että elintarvikehuoltovarmuuden ja kotimaisen kalan saatavuuden turvaamiseksi yhteisen kalastuspolitiikan korvamerkityn rahoituksen tulee kohdentua kalatalousalan elinkeinojen kehittämiseen ja keskeisiin tulevaisuuden tarpeisiin. On tärkeää turvata suomalaisen kalatalouden kehittämisen edellytykset.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp

Helsingissä 2.12.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ritva Elomaa ps
varapuheenjohtaja Anne Kalmari kesk
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Laura Huhtasaari ps
jäsen Janne Jukkola kok
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Teemu Kinnari kok
jäsen Milla Lahdenperä kok
jäsen Helena Marttila sd
jäsen Anders Norrback r (osittain)
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Jenna Simula ps (osittain)
jäsen Timo Suhonen sd
jäsen Eerikki Viljanen kesk
jäsen Peter Östman kd (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Susanna Paakkola

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp Eriävä mielipide

Eriävä mielipide

Perustelut

Euroopan Unionin yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) uudistaminen olisi merkittävä mahdollisuus torjua ilmastokriisiä ja luontokatoa Euroopan unionin alueella. Valitettavasti EU-komission esitys ei tarjoa suuria mahdollisuuksia maatalouden ympäristötoimien vaikuttavuuden lisäämiseksi. Jos se toteutuu esitetyssä muodossa, jää suurelta osin kansallisen toimeenpanon vastuulle, että maatalouspolitiikka ohjaa vähentämään ilmastopäästöjä ja ravinnepäästöjä vesistöihin sekä vahvistamaan luonnon monimuotoisuutta.

Valtioneuvoston kanta pitää sisällään ympäristön kannalta merkittäviä heikkouksia, joiden oikaiseminen olisi välttämätöntä, jotta Suomi olisi osaltaan ohjaamassa EU:n maatalouspolitiikkaa kohti aidosti kestävästä maataloustuotantoa ja ruokajärjestelmää. Kuten aiemminkin, valtioneuvoston kannassa korostuu liian kapeasti ruoantuotannon kannattavuuden ja huoltovarmuuden kysymykset ympäristöllisen kestävyuden jäädessä sivurooliin. Kuitenkin ruoantuotannon edellytysten turvaaminen pitkällä tähtäimellä edellyttää myös ympäristöllisestä kestävydestä huolehtimista. Suomen kannassa tulisikin peräänkuuluttaa painavammin tehokkaiden ja määrätietoisten ympäristötoimien aikaansaamista.

Sekä ilmaston lämpeneminen että luonnon köyhtyminen tuovat keskeisiä haasteita maataloudelle myös Euroopassa ja Suomessa. Sään ääri-ilmiöiden lisääntyminen sekä suuremmat vaihtelut niin kuumuuden ja kuivuuden kuin satoisuuden osalta uhkaavat maataloutta tulevaisuudessa, ellei ilmaston lämpenemistä pystytä hillitsemään riittävän nopeasti. Luonnon köyhtyminen puolestaan uhkaa maatalouden toimintaedellytyksiä esimerkiksi kasvitautien leviämisen ja pölyttäjien vähenemisen kautta. Köyhtyvä luonto vähentää myös ekosysteemien monimuotoisuutta ja sitä kautta myös resilienssiä.

Maatalouden ympäristöllisen kestävyuden vahvistamisen näkökulmasta komission esitys on monella tapaa ongelmallinen. Nykyisessä järjestelmässä olevan ehdollisuuden korvaamista vastuullisen tilanhoidon käsitteellä tulee tarkastella kriittisesti. Ympäristötavoitteiden etenemisen kannalta ehdollisuuden vaatimuksia ei ole varaa keventää. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on myös noussut esiin, että nykyisessä muodossaan on epäselvää, rajautuuko vastuullisen tilanhoidon edellyttävyys koskemaan vain hehtaariperusteisia tukia. Samoin ongelmallista on, että pienet tilat on vapautettu kokonaan vastuullisen tilanhoidon ympäristövaatimuksista. Suomen kannassa tulisi selkeästi edellyttää, että vastuullisen tilanhoidon käyttöönotolla ei heikennetä ympäristönsuojelun tasoa, vaan vahvistetaan sitä nykytilaan verrattuna. Kannatamme yleisellä tasolla maatalouspolitiikan tukijärjestelmän yksinkertaistamista, mutta sitä ei pidä toteuttaa ympäristön kustannuksella. Jo nykyisellään suuri osa EU:n maataloustuesta kohdistuu päästöintensiivisiin eläintuotteisiin ja lisää luontohaittoja.

Maatalouden ympäristöllisen kestävyuden parantaminen edellyttää sitovia tavoitteita ja ehtoja. Nyt valtioneuvoston kannassa mennään päinvastaiseen suuntaan, kun sitovia ehtoja halutaan vähentää ja viedä ympäristötoimia vapaaehtoisuuden suuntaan. Valtioneuvoston kannassa korostetaan, että ympäristötavoitteista ei saa koitua taakkaa, mikäli tavoitteissa ei onnistuta.

Valiokunnan lausunto MmVL 34/2025 vp
Eriävä mielipide

Kannustimet ovat tärkeitä ja samoin maatalouden toimintaedellytyksien säilymisestä huolehtiminen. Pitkällä aikavälillä on kuitenkin varmistettava, että ympäristötoimia todella tehdään ja että ne onnistuvat.

Samaan aikaan Suomen kannassa tulisi paremmin tiedostaa, miten ympäristöllistä kestävyyttä ja maatalouden kannattavuutta lisäävät toimet tukevat toisiaan. Monet ympäristön kannalta suotuisat toimet tukevat myös ruoantuotannon tuloksia etenkin pidemmällä aikavälillä. Esimerkiksi hiiltä sitovien kasvien käyttö ja uudistava viljely parantavat maan kasvukuntoa ja sitä kautta satoja.

On hyvä, että asetusehdotuksessa luomutuotannon katsotaan automaattisesti täyttävän osan suojelukäytännöistä. Luomutuotanto parantaa maaperän toimintakykyä, vähentää ravinnekuormitusta ja torjunta-aineiden käyttöä sekä tukee luonnon monimuotoisuutta. Samalla voidaan parantaa huoltovarmuutta, kun riippuvuus ulkopuolisista, usein fossiilisista tuotantopanoksista vähenee. Luomutuotannon aseman turvaamiseksi asetukseen tarvitaan vielä nykyistä tarkemmin riittävä ja vakaa rahoitus luomusitoumuksiin. Samoin siirtymätuki tulee rakentaa siten, että se ottaa huomioon todelliset kustannukset, joita luomutuotantoon siirtymisestä tulee.

Lopuksi toteamme, että Suomen kannassa tulisi korostaa, että esityksen EU:n yhteiseksi maatalouspolitiikaksi pitäisi olla selkeämmin sidottu EU:n biodiversiteettistrategiaan ja ennallistamisasetukseen sekä EU:n ilmastolain sitoviin päästöpolkuihin. Euroopan ympäristökeskuksen (EEA) mukaan nykyisillä toimilla maatalouden päästöt tulevat EU-tasolla pysymään ennallaan vuoteen 2030. Suomessa maatalouden päästöt eivät käytännössä ole vähentyneet 2000-luvulla, vaikka lukuisat viljelijät ovat sitoutuneet ympäristötoimiin ja haluavat niitä tehdä. EU ja Suomi ovat sitoutuneet pysäyttämään luontokadon vuoteen 2030 mennessä, ja tavoitteen saavuttaminen edellyttää toimia myös maatalousympäristössä.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 2.12.2025

Tiina Elo vihr
Veronika Honkasalo vas